

Tweetalig onderwijs

De Turkse premier Erdogan, op bezoek in Duitsland, vindt dat ingezetenen van Turkse origine meer mogelijkheden moeten krijgen om onderwijs met Turks als voertaal te volgen, zo bericht Joost van der Vaart op de voorpagina van NRC-Handelsblad (11/2/2008). Inburgering is prima, maar de druk om zich voor 100% te assimileren is volgens Erdogan 'een misdaad tegen de menselijkheid'. De Duitse politici reageren uiterst afwijzend: in het kader van het gelijkekansenbeleid moet van allochtone leerlingen worden geëist dat ze op school Duits spreken; bovendien werken aparte Turkse scholen, zoals nu al in sommige Duitse grote steden bestaan, etnische segregatie in de hand. Hoe zit dat eigenlijk in Nederland?

1. In het Nederlandse, door het rijk bekostigde basis- en voortgezet onderwijs wordt in principe Nederlands gesproken, Uitzonderingen:

- in Nederland zijn het Fries, het Nedersaksisch en het Limburgs, alsmede het Romani en het Jiddisch, als officiële minderheidstalen erkend; in dat verband mogen Friese basisscholen het *Fries als voertaal* kiezen (maar vaak wordt een tweetalige opzet gehanteerd);¹
- *internationaal georiënteerd onderwijs* (IGBO en IGVO): internationale scholen zijn bestemd voor kinderen uit 'internationaal mobiele' gezinnen en leiden op tot internationaal erkende diploma's (zoals het International Baccalauriate); Engels is de voertaal en Nederlands is één van de schoolvakken.

2. *Buitenlandse scholen*: de leerplichtwet staat toe dat leerlingen een particuliere (niet door het rijk bekostigde) school bezoeken die conform buitenlandse onderwijswetten is opgezet en waarin een andere voertaal dan het Nederlands wordt gehanteerd.

3. *Vroeg of versterkt vreemdetalenonderwijs (VVTO)*: Engels is een verplicht vak (EIBO) in groep 7 en 8 van het basisonderwijs, maar de rijksoverheid staat toe dat ook reeds eerder in het curriculum aan de ontwikkeling van vreemde talen (Engels, Duits, Frans of Spaans) wordt gewerkt.^{2, 3} De vreemde taal wordt dan tijdens een deel van het weekprogramma als voertaal gebruikt. Men kan zich afvragen waarom deze lijn niet wordt doorgetrokken naar Grieks of Pools en naar niet-Westerse vreemde talen zoals Arabisch of Turks. Leerlingen van Turkse, Griekse of Poolse herkomst kunnen op die manier ondersteund worden om de beheersing van hun moedertaal te onderhouden en versterken. In dit verband kan men denken aan de voormalige OALT-regeling voor allochtone leerlingen, die in 2004 is afgeschaft omdat zij niet aantoonbaar tot hun inburgering bijdroeg.⁴ Maar ontwikkeling van de talenten van de leerling behoort eveneens tot de missie van het basis- en voortgezet onderwijs. Er zijn goede argumenten voor de stelling dat beheersing van de moedertaal een talent is, waard om gekoesterd en verder-ontwikkeld te worden.

4. *Tweetalig onderwijs (TTO)*. In het Nederlandse voortgezet onderwijs worden niet alleen Engels, Duits en Frans onderwezen: leerlingen kunnen ook Fries, Spaans, Russisch, Arabisch of Turks als eindexamen-vak kiezen. Een groeiend aantal scholen kiest voor een 'onderdompelingsdidactiek', waarbij maximaal 50% van het onderwijs in een vreemde taal wordt gegeven.^{5, 6} Meestal is Engels de voertaal, maar ook Duitstalig TTO bestaat binnen de Nederlandse grenzen. Engels en Duits behoren inderdaad tot de meest-gesproken talen in de wereld, maar hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor Frans, Spaans, Portugees, Russisch, Arabisch, Chinees en Japans.⁷ De Europese talen Italiaans, Pools en Turks behoren mondiaal gezien weliswaar tot het tweede garnituur, maar het gaat nog altijd om talen die door 50 tot 100 miljoen mensen ter wereld gesproken worden. Het zou een deregulerende overheid sieren als zij voor het TTO in het voortgezet onderwijs alle voertalen zou toestaan die als eindexamen-vak onderwezen worden.

Wes Holleman

weblog onderwijs 12-2-2008

www.onderwijsethiek.nl

¹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Europees_Handvest_voor_regionale_talen_of_talen_van_minderheden

² <http://www.talenopdebasisschool.nl/>

³ <http://www.minocw.nl/documenten/kamervragen-2003-antwoorden-46874.pdf>;
<http://www.minocw.nl/documenten/brief2k-2005-doc-29329.pdf>

⁴ http://www.hsarnix.nl/studenten/21/wat_is_oalt.htm

⁵ <http://www.netwerktto.europesplatform.nl/>

⁶ <http://www.minocw.nl/actueel/nieuws/675/Tweetalig-onderwijs-neemt-toe.html>

⁷ http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_talen_naar_aantal_sprekers